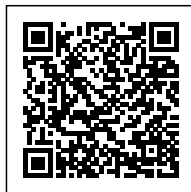

DU XUÂN, VẼN CẢNH CHÙA QUA CÂU CA ĐAO, TỤC NGŨ

Du xuân, vãn cảnh chùa
qua câu ca dao, tục ngữ

Ảnh: Minh Khang

TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU

PHẬT HỌC

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM

ISSN: 2734-9195

TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU

PHẬT HỌC

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM

ISSN: 2734-9195

Du xuân, văn cảnh chùa qua câu ca dao, tục ngữ

Ảnh: Minh Khang

An Khánh

Ngày xuân, cùng tìm về những ngôi chùa qua các câu ca dao, tục ngữ từ lâu đã đi vào tâm thức của cộng đồng.

Chùa Dâu (huyện Thuận Thành, Bắc Ninh)

Ảnh: Minh Khang

*“Dù ai đi đâu về đâu
Hễ trông thấy tháp chùa Dâu thì về,
Dù ai buồn bán trăm nghề
Nhớ ngày mồng Tám thì về hội Dâu”*

Không biết tự bao giờ, những câu thơ trên đã lưu truyền trong dân gian và trở nên vô cùng gần gũi nói về chùa Dâu là nơi giao lưu của hai luồng văn hóa Phật giáo, từ Ấn Độ sang và từ phương Bắc xuống, chủ yếu bằng đường thủy theo dòng sông Dâu.

Vào buổi đầu Công Nguyên, các tăng sĩ Ấn Độ, tiêu biểu là Khâu Đà La đã tới đây truyền bá đạo Phật đầu tiên. Cuối thế kỷ VI, nhà sư Tỳ Ni Đa Lưu Chi từ Trung Quốc đến chùa này và lập nên một phái thiền ở Việt Nam. Chùa Dâu trở thành trung tâm của phái Tỳ Ni Đa Lưu Chi, nơi trụ trì của nhiều cao tăng Việt Nam, Ấn Độ và Trung Quốc đến để nghiên cứu, biên soạn, phiên dịch kinh Phật, đào tạo tăng ni.

Chùa Tây Phương

Ấy ngày mừng Sáu tháng Ba

Ăn cơm với cà, đi hội chùa Tây.

Chùa Tây Phương (tên chữ là Sùng Phúc tự) là một ngôi chùa ở trên ngọn núi Câu Lâu ở thôn Yên, xã Thạch Xá, huyện Thạch Thất, thành phố Hà Nội.

Theo nhiều thông tin còn lưu giữ lại thì chùa Tây Phương được xây dựng khoảng thế kỷ 8 và là chùa cổ thứ hai sau chùa Dâu ở Bắc Ninh.

Chùa nổi tiếng là nơi tập trung những kiệt tác hiếm có của nghệ thuật điêu khắc tôn giáo bao gồm chạm trổ, phù điêu và tạc tượng. Các đầu bẩy, các bức cốn, xà nạch, ván long... đều có chạm trổ đề tài trang trí quen thuộc của dân tộc Việt: hình lá dâu, lá đề, hoa sen, hoa cúc, rồng, phượng, hổ phù... rất tinh xảo được tạo ra dưới bàn tay thợ tài hoa của các nghệ nhân làng mộc ngay trong vùng Tổng Nũ, làng truyền thống Chàng Sơn làng nghề mộc lâu đời và nổi tiếng của xứ Đoài.

Chùa Mía

Nổi danh chùa Mía làng ta

Có pho Tống Tử Phật Bà Quan Âm.

Câu ca dao trên tả về pho tượng Phật Bà Quan Âm được đặt ở chùa Mía, tượng diễn tả hình người phụ nữ thủy mỹ, có duyên, vẻ mặt hơi buồn nhưng rất hiền từ nhân hậu, âm một đứa bé bụ bẫm kháu khỉnh. Đường nét chạm khắc mềm mại, trau chuốt.

Chùa Mía (Sùng Nghiêm tự) là một ngôi chùa ở xã Đường Lâm, thị xã Sơn Tây, thành phố Hà Nội. Xưa kia, vùng này là Cam Giá, tên nôm là Mía, nên chùa này được quen gọi là chùa Mía. Đây là ngôi chùa lưu giữ nhiều tượng nghệ thuật nhất Việt Nam với gần 300 bức tượng.

Chùa Láng, chùa Thầy

Nhớ ngày mừng Tám tháng Ba

Trở về hội Láng, trở qua hội Thầy.

Câu ca dao trên nhắc nhớ ngày mừng Tám tháng Ba là ngày hội của chùa Láng và chùa Thầy, tương nhớ ngày sinh của Thiền sư Từ Đạo Hạnh.

Theo truyền thuyết, Thiền sư Từ Đạo Hạnh đã đầu thai làm con trai một nhà quý tộc Sùng Hiền hầu, em vua Lý Nhân Tông. Vì vua Lý Nhân Tông không có con, nên con trai của ông Sùng Hiền hầu được nối ngôi, tức vua Lý Thần Tông. Do sự tích ấy mà con của Lý Thần Tông là Lý Anh Tông đã cho xây cất chùa Chiêu Thiên (chùa Láng, này ở địa chỉ phường Láng Thượng, quận Đống Đa, Hà Nội) để thờ vua cha và tiền thân của người là Thiền sư Từ Đạo Hạnh.

Chùa Thầy, xưa chỉ là một am nhỏ gọi là Hương Hải am, nơi Thiền sư Từ Đạo Hạnh trụ trì. Chùa Thầy có ba tòa nằm song song với

VĂN HÓA - DANH THẮNG

Ảnh: Minh Khang

nhau, toà ngoài gọi là nhà tiền tế hay chùa Hạ. Toà giữa là trung điện hay chùa Trung, toà trong cùng là thượng điện, thờ các hóa thân của Thiên sư Tử Đạo Hạnh. Phía sau chùa có lầu chuông, lầu trống. Phía trước chùa là sân rộng nhìn ra hồ Long Chiếu.

Hội chùa Thầy diễn ra từ ngày mùng 5 đến ngày mùng 7 tháng Ba Âm lịch hàng năm. Ở đây còn có trò múa rối nước mang đậm sắc thái dân gian mà ngày nay có tiếng vang ở trong và ngoài nước.

Chùa Hương

Ảnh: Minh Khang

Ai đi trẩy hội chùa Hương

Làm ơn gặp khách thập phương hỏi giùm

Mớ rau sắng, quả mơ non

Mơ chua sắng ngọt, biết còn thương chăng?

Câu ca dao trên đã khéo lồng đặc sản của vùng miền với địa danh nổi tiếng đó là chùa Hương. Rau sắng là một trong những đặc sản của vùng Hương Sơn - nơi nổi tiếng với lễ hội chùa Hương (xã Hương Sơn, huyện Mỹ Đức, Hà Nội) thường được tổ chức vào mùa xuân hằng năm.

Chùa Tam Thanh (Lạng Sơn)

Đồng Đăng có phố Kỳ Lừa

Có nàng Tô Thị, có chùa Tam Thanh

Câu ca dao nổi tiếng khi nhắc đến xứ Lạng, xuân về vănS cảnh di tích, danh thắng chùa chiền trên quê hương xứ Lạng, mỗi người chắc chắn sẽ cảm nhận được nhiều điều ý nghĩa.

Theo sử sách Đại Nam Nhất Thống Chí thì chùa Tam Thanh có từ thời nhà Lê, thuộc địa phận xã Vĩnh Trại, châu Thoát Lãng. Chùa Tam Thanh nằm trong động núi đá (nên còn được gọi tên khác là Động Tam Thanh) thuộc địa phận phường Tam Thanh, thành phố Lạng Sơn.

Di tích chùa Tam Thanh là một điểm tham quan thu hút khách du lịch thập phương bằng vẻ đẹp tự nhiên kỳ thú với hang động đẹp, có nhiều nhũ đá và hình thù độc đáo. Hệ thống các văn bia ở chùa mang giá trị về mặt sử liệu và văn học nghệ thuật.

Chùa Tam Thanh có một tượng Phật A Di Đà màu trắng với nét mềm mại, uyển chuyển được tạc nổi vào vách đá từ thế kỷ 15. Pho tượng này mang phong cách nghệ thuật thời Lê - Mạc (thế kỷ 16-17) tạc theo thể đứng trong hình một lá đề. Tượng cao 202 cm, rộng 65 cm, mặc áo cà sa buông chùm xuống tận gót, hai tay chỉ xuống đất trong thế ấn cam lộ.

Trong kho tàng văn chương Việt Nam còn rất nhiều câu nói đến cảnh chùa, trên đây chỉ là một vài câu tiêu biểu khéo nhắc mọi người nhớ ngày hội, ngày lễ gắn liền với địa danh, các vị Tổ trụ trì các ngôi chùa. 🌸

TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU

PHẬT HỌC

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM

ISSN: 2734-9195